

ГАННА
ГОРОЖЕНКО

Лицарка
Корони
—•—

Харків
«ФОЛІО»
2020

Розділ I

До чернечих келій стрімко наближався молодий шляхтич. Одягнений у темний жупан, вицвілий на сонці ярмяк із темними шовковими шнурами, в гострій шапці, підбитій чорним хутром і при шаблі, він був таким непомітним, що його важко було побачити посеред різнобарвного ошатного люду, який заповнив усе подвір'я.

Монастирські дзвони закликали на ранкову службу. Панство рушило до церковного входу, а чоловік у темному прямував у протилежний бік — до низеньких кам'яниць, за якими темніли дахи монастирської броварні. Шляхтич потягнув на себе залізне кільце дубових дверей, ті піддавлено рипнули. Відкрилась крихітна каплиця із щільним ароматом сирості і медового воску. Від цієї суміші першої миті сперло дихання. Крижаний темний холод обпікали вогні біля олтаря. Коло образів у натертих до блиску срібних окладах мерехтіли свічки — сяйво відбивалось світлими плямами на стелі. Вогники блимали — наче безголосі живі істоти, вони то завмирали і благоговійно довго тримались на одному місці, то з шипінням підстрибували і тьманили, а за мить знов стрімко розгорялись.

Шляхтич повернувся до олтаря спиною. В каплиці майже нікого не було, лише в дальньому кутку схилив голову чернець. Пан у темному наблизився і ледве чутино прошепотів:

— Папери. Хутко...

Чернець мовчки захитав головою, замруживши очі.

— Папери! — шляхтич наблизився впритул.

— Нема їх... — прошепотів монах зблідлими губами і закрив лице рукою.

— Як?! — вибухнув гість, вхопивши співрозмовника за барки.

— Пане, пане, змилюйтесь... Нечистий попутав... Не винен я! — чернець, ще майже хлопчисько, відвернув налякане обличчя. Він ледве дихав: здавалось, ще мить — і він сповзе по стіні. Шляхтич схилився над заляклим юнаком. Очі його звузились у грізні риси, сірі зіниці уважно вдивлялись у ченця, губи зловісно побіліли і майже сховались під густими рудими вусами. В напруженій тиші тріскання свічок видавалось небесними громовицями. Шляхтич ще раз струсонував монаха та став поволі відпускати чернечу рясу.

— Що сталося, бидло? — цього разу він вже процідив крізь зуби.

— Біс поплутав... — чернець говорив рвучко. — Жінка... Це вона... Сам не знаю, як... Лихий на мене найшов...

— Ти віддав папери жінці?! — шляхтич замахнувся рукою. Монах впав на долівку і заплакав. — Жінка, кажеш... — чоловік відступив на крок, торкнувся холодного металу шаблі. — Коли це сталося? Як виглядала ця жінка?

— Зранку... Перестріла мене, коли йшов сюди, спокуслива... Чорнява чортиця... Грішна душа моя... — застогнав чернець і заплакав.

Шляхтич замислився, наблизився до підсвічників, де воскові статури плавились під вогнем, вимолюючи у Всевишнього мирські бажання. Вогняні помаранчеві пелюстки пестили зір, звали вдивлятися, наче втягували... Пан несамовито загарчав і звалив один з поставників. Десятки свічок впали на ліжнич біля олтаря, і той спалахнув. У не-

стями від люті, шляхтич ногою штурхонував ще один канделябр і вогонь стрілами посипався на дерев'яну підлогу. Чернець завмер від страху, ще більше забившись у кут.

Полум'я ширилось каплицею, чаділо. А шляхтич Іван Журавницький, гірко всміхаючись у руді вуса, прочинив двері і вийшов надвір. Він встиг зробити кілька кроків по засніженій бруківці церковного майдану, коли з віконниць келій повалив темний дим. Незабаром церковні дзвони почали бити на сполох — але шляхтич вже зник за муром монастиря.

Жінка у чорній сукні-фортугалі розглядала себе у венеційському дзеркалі. Вона милувалась відображенням, повертаючи голову то в один бік, то в інший. Пласкі кришталеві чисті люстра вміли робити тільки венеційські майстри, і вони надійно зберігали секрет їх виготовлення. Такі чисті дзеркала все ще рідкість — вони є лише у заможних шляхтичів. Інші мають лише напівкруглі, випуклі, які здатні спотворити навіть найгарніші личка. Тож пані роздивлялась своє обличчя, намагаючись запам'ятати його до найменшої дрібниці. Вона поправила на голові оксамитовий берет із червоним пір'ям та вишуканим мереживом, торкнулась високого гофрованого комірця на іспанський манер і запроменіла усмішкою.

— Пані Анно... — пролунав чоловічий бас.

— Владико, я не почула, як ви зайшли! — жінка розвернулась і присіла у кніксені.

— Бо я зайшов вже давно, і стежив за тим, як ви милуетесь своїм личком. До речі, ви про це знали.

Кутики губ пані підвелись, вона посміхнулась, а потім прикрила очі густими віями, схиливши голову.

— Ось, — з таємної кишені сукні вона витягла білі аркуші, перев'язані червоною стрічкою, та простягнула сивому чоловікові із підстриженою бородою, одягненому в шати заможного шляхтича.

— Ви читали? — серйозно спитав той, схопившись за аркуші.

— Звісно, ні, — жінка хижо всміхнулась, але листи ще не відпускала.

— Бісиця, — ніжно прошепотів співрозмовник. І пані в чорному здалась.

— Ці папери допоможуть вам стати митрополитом всія Русі?

— Подивимось. Усьому свій час...

Чоловік наблизився до вікна і розгорнув аркуші. Він довго вдивлявся у текст, зітхнув і склав їх учетверо.

— Ось ваша платня, — він поклав на різблений стіл оксамитовий мішечок.

— Владико Онисифіре, я хочу іншого...

Сивочолий вмовився у кріслі із високою спинкою. Він підняв чоло на жінку та підвів брову.

— Чого ж ви хочете, Анно Сокольська?

— Стати вільною!

Чоловік гучно зареготав. Він заплющив очі і кілька хвилин здригався від сміху, аж поки не закрив рукою чоло. Нарешті гулко видихнув. І лише потому заспокоївся, опанував себе і зміг вести далі.

— Моя пані, ви найвільніша жінка, яку я тільки знаю. Ну й насмішили ж ви мене.

— Я хочу розлучитись із чоловіком, — панна не вгамовувалась. Крадькома вона наблизилась до крісла, в якому сидів владика. А потім обережно поклала руку на різблену дерев'яну спинку.

— Анно, шлюби укладаються на небесах. Це не контракт, який можна розірвати. Врахуйте це.

— Але ж...

— Так, і не кожному королю це вдається. Що ж говорити про русинську шляхтянку... — відрізав сивочолий.

Жінка похнюпилась, відступила від крісла і глянула на грубе скло вікна, крізь яке нестримно проривались промені ранкового сонця. За шибкою завивав вітер. Ошатний прискіпливо дивився на пані в чорному, яка так і застигла з високо піднятим підборіддям. Нарешті він перервав мовчанку.

— Але я подумаю, що з тим можна вдіяти. А тепер ідіть.

Шляхтянка оживилась. Вона хутко схопила оксамитовий мішечок, вклонилась і за якусь мить зникла.

Розділ II

— **А**ндрію, тримай удар! Ні, ну що ти робиш! Ще раз! До бою!

На галявині посеред Чорного Лісу саме запроменіла яскрава зелень. Молода жінка у домашньому платті та темному довгому каптані зі стилетом у правій руці навчала випаду п'ятирічного білявого хлопця. Той насупився, тримаючись за пасок коротких штанців, з яких недбало стирчав край сірої лляної сорочки. Його зброя лежала в минулорічній траві. Хлопчик не квапився її підіймати і знову брати до рук. Натомість він розвернувся і побіг у бік струмка, що дзюрчав за високими деревами, які муром вишикувались здовж ручая.

— Андрію! Стій! — Анна засунула свій стилет у піхви і майнула за ним.

Вона спіймала малого вже біля потічка, обійняла і почала обсипати золоту голову незліченними цілунка-

ми. Дзюрок весело струменів по лісовим камінцям, від кришталевої води відбивались сонячні зайчики, стрибаючи по стовбурах столітніх буків, а задоволені верески дитини і матері розлітались по всіх довколишніх стежках та луках. Щойно жінка припинила пестощі і сіла на велику каменюку, хлопчик заскочив їй на коліна. Мати, з ніжністю дивлячись йому у вічі, завела дорослу бесіду:

— Андрію, тобі лише п'ять — але ти вже маєш вміти себе захищати! Ти ж Сокольський!

Малюк знову набурмосився. Він поклав голову з розкуйовдженим волоссям, наче то сніп вигорілих на сонці соломинок, на груди матері і пробурмотів:

— Мам, я так за тобою скучив... Розкажи мені про драконів. Ти їх бачила?

— Драконів?

Хлопець зітхнув. Анна дивилась на стрімку воду, що невгамовно дзюрчала під ногами, і занурилась у думки, аби витягти звідти чергову історію про лицарські битви із дивовижними крилатими створіннями. Але тут за її спиною, від галявини, почулося іржання. Малий перелякався і ще дужче припав до грудей.

— Андрію, я покажу тобі справжнього дракона, якщо ти тут посидиш тихенько і не виходитимеш на луку. Попри що.

Хлопець кліпав блакитними очима.

— Справжнього дракона... Тільки сиди тут і мовчи. Добре? — прошепотіла жінка, обійнявши малого.

Вона ледь відірвала від себе сина і всадила його на камінь. Той від переляку перебіг і сховався за іншим, ще більшим валуном.

Анна приклала палець до губ — показуючи, аби малий анічичирк — і визирнула з-за лісових заростей. Лукою прогулювався рудовусий чолов'яга у гостроверхій шапці. Поруч із деревами стояв гнідий кінь. Жінка

поправила спідницю й волосся, що збилось з-під очіпка, і вийшла назустріч.

— Пані Анно! Хто б знав! А я гадаю, чий це стилет стирчить у траві? — промовив шляхтич, перевіряючи пальцем, чи гостре вістря у зброї, яка холодом блиснула в його руках.

— Він мій, пане Журавницький, — жінка привіталась традиційним кніксеном.

— Облиште ці шляхетні штучки, — чоловік хижо всміхнувся. — Ми ж з вами не такі, як інші. — Шляхтич простягнув стилет, повернувши його гострим кінцем до себе. Жінка забрала зброю, однак не сховала, а далі тримала в руках. Пан подивився на піхви при її поясі і встромлений в них такий самий ніж і лукаво посміхнувся у вуса.

— Ви до нас на гостину? Не чула від чоловіка, що ми на когось чекаємо, — жінка наче й не почула попередніх слів співрозмовника.

— Ні, гостюю по сусідству, у Михлині, у ваших родичів, — шляхтич знову зашкірився. — А ви сама, тут, у лісі?

— Звісно — відрізала жінка і завела руку зі стилетом за спину. — Сама...

— Анна Сокольська... — рудовусий промовив це протяжно, наче милуючись звуком її імені. — Я знаю вас набагато краще, ніж ви думаєте.

Пан роздивлявся, чи не сховався хтось за чагарями. Але довкола було безлюдно і спокійно. Хіба десь у гіллі над їхніми головами скрякнув крук.

— Гадаю, вам вже час, пане Журавницький. У Михлині на вас зачекались, — суворо промовила жінка, не залишаючи шляхтичу жодної можливості продовжити розмову.

Але той на це не зважав.

— Анно, я за вами стежу. Майте на увазі, — кутики його губ розплились знову, очі блиснули лихими бісиками.

Зміст

Частина I

Розділ I	7
Розділ II	11
Розділ III	18
Розділ IV	22
Розділ V	28

Частина II

Розділ VI	39
Розділ VII	46
Розділ VIII	53
Розділ IX	63
Розділ X	70
Розділ XI	74
Розділ XII	79
Розділ XIII	84
Розділ XIV	91
Розділ XV	102
Розділ XVI	106

Частина III

Розділ XVII	115
Розділ XVIII	121
Розділ XIX	126
Розділ XX	131
Розділ XXI	134
Розділ XXII	137
Розділ XXIII	142

Розділ XXIV	147
Розділ XXV	151
Розділ XXVI	157
Розділ XXVII	162

Частина IV

Розділ XXVIII	169
Розділ XXIX	176
Розділ XXX	182
Розділ XXXI	190
Розділ XXXII	199
Розділ XXXIII	207
Розділ XXXIV	213
Розділ XXXV	217
Розділ XXXVI	222
Розділ XXXVII	225
Розділ XXXVIII	227
Розділ XXXIX	234
Розділ XL	239
Розділ XLI	244
Розділ XLII	248
Розділ XLIII	253
Розділ XLIV	259
Розділ XLV	265
Розділ XLVI	268
Розділ XLVII	274

Частина V

Розділ XLVIII	285
Розділ XLIX	293
Розділ XV	301
Розділ XVI	308

Епілог	313
---------------------	------------